

कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षेत्र

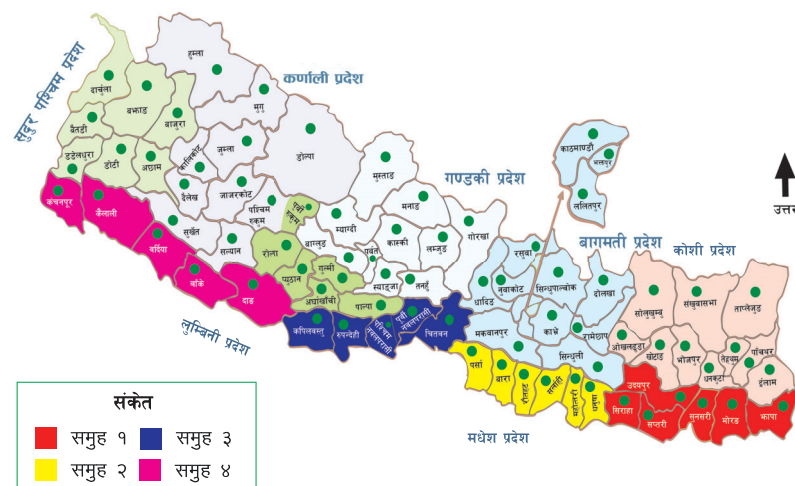
तराईका २२ जिल्ला पूर्वमा भापा जिल्ला देखि सूदुरपश्चिमको कञ्चनपुर सम्मका २२ जिल्लाका २८४ स्थानीय तहहरू मध्ये १५० स्थानीय तहहरू छनोट गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने जिल्लाहरूलाई निम्नानुसार चार समुह (Cluster) मा विभाजन गरिएको छ :

समुह १ : भापा, मोरङ्ग, सुनसरी, उदयपुर, सिरहा, सप्तरी

समुह २ : धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, पर्सा, बारा, रौतहट

समुह ३ : चितवन, नवलपरासी ब.सु. पूर्व, नवलपरासी ब.सु. पश्चिम, रूपन्देही, कपिलवस्तु

समुह ४ : दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर

प्रविधिगत लागत साभेदारी विवरण :

यस कार्यक्रमको प्रविधि लागत सहभागिता निम्नानुसार हुनेछ :-

क्र. सं.	प्रणाली	हरित जलवायु कोष	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	स्थानीय तह	उपभोक्ता
१	विद्युतीय चुलो	१०%	४८%	१९%	२३%
२	तह ३ को सुधारिएको चुलो	४०%	४०%	१५%	५%
३	घरायसी बायोग्यास	२८%	४८%	१०%	१४%

कार्यक्रम कार्यान्वयनका

चरणहरू

थप जानकारीका लागि सम्पर्क :

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र

जैविक ऊर्जा शाखा

मध्य बानेश्वर, काठमाडौं, फोन नं. ०१-४५९८०९३, ४५९८०९४ Ext.- २७०

इमेल : ccs@aepc.gov.np, वेबसाईट : www.aepc.gov.np

नेपाल सरकार

ऊर्जा, जलश्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र

मध्य बानेश्वर, काठमाडौं ।

“स्वच्छ चुलो, आधुनिक भान्सा”

कार्यक्रमको नाम	स्वच्छ चुलो कार्यक्रम
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
दातृ निकाय	हरित जलवायु कोष (GCF)
कार्यक्षेत्र	तराईका २२ जिल्लाका* २८४ मध्ये १५० स्थानीय तहहरू *भापा, मोरङ्ग, सुनसरी, उदयपुर, सिरहा, सप्तरी, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, पर्सा, बारा, रौतहट, चितवन, नवलपरासी ब.सु. पूर्व, नवलपरासी ब.सु. पश्चिम, रूपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर
प्रविधिहरू	विद्युतीय चुलो, तह ३ (Tier 3+) को सुधारिएको चुलो र घरायसी बायोग्यास
उपभोक्ता	स्वच्छ चुलो प्रविधिमा पहुँच नभएका वा सिमित पहुँच भएका तराईका घरधुरीहरू
समयावधि	५ वर्ष (२०८०/८१ देखि २०८५/८६ सम्म)

पृष्ठभूमि

स्वच्छ चुलो कार्यक्रम जलवायु परिवर्तनको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न र सबैभन्दा जोखिममा परेका समुदायको जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलन गर्ने क्षमतालाई बलियो बनाउन वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले हरित जलवायु कोषको आर्थिक सहयोगमा सञ्चालन ल्याएको कार्यक्रम हो ।

यस कार्यक्रमले तराईमा खाना पकाउन प्रयोग भईरहेको परम्परागत ऊर्जा (गुईठा, दाउरा, कृषिजन्य अवशेष) तथा आयातित इन्धन (एल पि जि, मट्टीतेल) को खपतलाई न्यूनीकरण गर्न आधुनिक तथा स्वच्छ चुलो (विद्युतीय चुलो, तह ३ को सुधारिएको चुलो र घरायसी बायोग्यास) को प्रवर्द्धन गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले आ.व. २०८०/८१ बाट पाँच वर्षको लागि यस कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ जस अन्तर्गत केन्द्र, हरित जलवायु कोष, स्थानीय तह र लाभग्राहीहरूको लागत साभेदारी रहने छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत तराईका २२ जिल्लाका २८४ मध्ये १५० स्थानीय तहहरूमा ५ लाख विद्युतीय चुलो, ४ लाख ९० हजार तह ३ को सुधारिएको चुलो र १० हजार घरायसी बायोग्यास जडान गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

प्रविधिगत पञ्चवर्षिय जडान तथा वितरण लक्ष्य

क्र. सं.	प्रणाली	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चौथो वर्ष	पाँचौ वर्ष	जम्मा
१	विद्युतीय चुलो	५००००	१०००००	१३५०००	१३५०००	८००००	५०००००
२	तह ३ को सुधारिएको चुलो	५००००	१०००००	१३००००	१३००००	८००००	४९००००
३	घरायसी बायोग्यास	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००	१००००

स्थानीय तह छनौटका आधारहरू :

कार्यक्रम कार्यान्वयन तराईका २२ जिल्लाका २८४ वटा स्थानीय तह मध्ये १५० स्थानीय तहमा गर्नुपर्ने लक्ष्य भएकोले १५० भन्दा बढी आशयपत्र आएको खण्डमा देहाय बमोजिम प्राथमिकताको आधार लिईनेछ :

- पहिलो प्राथमिकता : तिनवटै प्रविधिहरू माग गर्ने गाउँपालिका र नगरपालिका
- दोस्रो प्राथमिकता : तिन मध्ये दुईवटा प्रविधि माग गर्ने गाउँपालिका र नगरपालिका
- तेस्रो प्राथमिकता : एउटा मात्र प्रविधि माग गर्ने गाउँपालिका, नगरपालिका, उप-महानगरपालिका र महानगरपालिका

तर १५० भन्दा कम माग आएको खण्डमा पनि सम्बन्धित स्थानीय तहले खाना पकाउने स्वच्छ ऊर्जा प्रविधिलाई प्रवर्द्धन गर्ने कुरालाई प्राथमिकता राखेको र कार्यक्रममा सहभागीता एवं लागत साभेदारीका विषय कार्यपालिकाको निर्णय सहित आशय पत्र पेश गरेको हुनुपर्नेछ ।

लाभग्राही छनौटका आधारहरू :

लाभग्राही छनौटको जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ । सो को लागि प्रादेशिक कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई (PPMU) ले सहयोग गर्नेछ । छनौटका आधारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :-

१) प्राविधिक सम्भाव्यताका आधारहरू

- विद्युतीय चुलो जडानका लागि कम्तिमा १५ एम्पियर क्षमताको मिटर जडान भएको हुनुपर्ने वा सो नभएमा सम्बन्धित उपभोक्ताले स्तरोन्नती गर्ने प्रतिवद्धता गर्नुपर्ने,
- तह ३ को सुधारिएको चुलो जडानका लागि दाउरा वा बायोमासको सहज तथा सुलभ उपलब्धता हुनुपर्ने,
- घरायसी बायोग्यास जडानका लागि घरमा कम्तिमा एउटा गाईवस्तु पालन भएको हुनुपर्ने ।

२) आर्थिक-सामाजिक आधारहरू

प्राविधिक सम्भाव्यता आधारहरू परिपूर्ति भए पछि देहाय बमोजिम आर्थिक-सामाजिक सूचकका आधारहरूमा लाभग्राहीको अन्तिम छनौट गरिनेछ ।

- घरमुली महिला भएको (Female headed) परिवार
- एकल महिल (Single women/Widow) भएको परिवार
- आदिवासी/दलित/पिछडिएको वर्ग (Indigenous/Disadvantaged Group)
- शारीरिक अशक्तता (Disability) भएको परिवार

अपेक्षित उपलब्धिहरू :

- कम खर्चमा लक्षित वर्गका घरधुरीहरूमा स्वच्छ तथा आधुनिक चुलोको पहुँच पुगेको हुने,
- स्थानीय तहको स्वच्छ ऊर्जाका कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने,
- खाना पकाउने इन्धनको लागि लाग्ने खर्च तथा समयको बचत, रोजगारी सिर्जना, धुवाँजन्य रोग जोखिम न्यूनीकरण, कार्वन उत्सर्जनमा कमी जस्ता आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय सुधार भएको हुने,
- विद्युतीय चुलोको कारण स्वदेशी विद्युत खपतमा वृद्धि भई प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत बढ्ने,
- आयातित तथा परम्परागत खाना पकाउने इन्धन माथिको निर्भरतामा कमी आउने ।